LAILA MEDINA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2024. június 20.[1]

C-258/23–C-260/23. sz. egyesített ügyek

IMI – Imagens Médicas Integradas SA (C-258/23)
Synlabhealth II SA (C-259/23)
SIBS – Sociedade Gestora de Participações Sociais SA,
SIBS, Cartões – Produção e Processamento de Cartões SA,
SIBS Processos – Serviços Interbancários de Processamento SA,
SIBS International SA,
SIBS Pagamentos SA,
SIBS Gest SA,
SIBS Forward Payment Solutions SA,
SIBS MB SA (C-260/23)
kontra
Autoridade da Concorrência

(a Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão [versenyjogi, szabályozási és felügyeleti bíróság, Portugália] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Versenyszabályok megsértése – Az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk nemzeti versenyhatóság általi alkalmazása – Elektronikus üzenetek lefoglalása – Az ügyészség által kibocsátott végzés – Az Európai Unió Alapjogi Chartája – 7. cikk – A kapcsolattartás tiszteletben tartásához való jog megsértése”

I. Bevezetés

1. A Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (versenyjogi, szabályozási és felügyeleti bíróság, Portugália) a jelen egyesített ügyek tárgyát képező három előzetes döntéshozatal iránti kérelmében három, az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 7. cikkének értelmezésére vonatkozó kérdést terjeszt a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra.

2. Ezek a kérdések az IMI – Imagens Médicas Integradas SA (a továbbiakban: IMI), a SIBS csoport több társasága (a továbbiakban együttesen: SIBS) és a Synlabhealth II SA (a továbbiakban: Synlabhealth) (a továbbiakban együttesen: az alapeljárások felperesei), valamint az Autoridade da Concorrência (versenyhatóság, Portugália; a továbbiakban: portugál versenyhatóság) közötti három eljárásban merültek fel az alapeljárások felpereseinek alkalmazottaihoz tartozó

[1] Eredeti nyelv: francia.

elektronikus üzenetek lefoglalásának jogszerűségére vonatkozóan, amely lefoglalást a portugál versenyhatóság által a portugál versenyszabályok, illetve adott esetben az EUMSZ 101. vagy EUMSZ 102. cikk állítólagos megsértése miatt folytatott vizsgálatok részeként az utóbbiak helyiségeiben tartott helyszíni vizsgálatok során foganatosították.

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. A Charta

3. A Charta 7. cikke szerint „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát és kapcsolattartását tiszteletben tartsák”.

4. A Charta 52. cikkének (1) és (3) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) Az e Chartában elismert jogok és szabadságok gyakorlása csak a törvény által, és e jogok lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az arányosság elvére figyelemmel, korlátozásukra csak akkor és annyiban kerülhet sor, ha és amennyiben az elengedhetetlen és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálja.

[…]

(3) Amennyiben e Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben [a továbbiakban: EJEE] biztosított jogoknak, akkor e jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek. Ez a rendelkezés nem akadályozza meg azt, hogy az Unió joga kiterjedtebb védelmet nyújtson.”

5. A Chartának „A védelem szintje” című 53. cikke úgy rendelkezik, hogy „[e] Charta egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, mint amely szűkíti vagy hátrányosan érinti azokat az emberi jogokat és alapvető szabadságokat, amelyeket – saját alkalmazási területükön – az Unió joga, a nemzetközi jog, a tagállamok alkotmányai, illetve az Unió vagy a tagállamok mindegyikének részességével kötött nemzetközi megállapodások, így különösen az [EJEE] elismernek”.

2. Az (EU) 2019/1 irányelv

6. Az (EU) 2019/1 irányelv[2] célja, hogy bizonyos szabályokat határozzon meg annak biztosítása érdekében, hogy a nemzeti versenyhatóságok rendelkezzenek a szükséges garanciákkal a függetlenséget, az erőforrásokat, a jogérvényesítési és bírságolási hatásköröket illetően ahhoz, hogy képesek legyenek ténylegesen alkalmazni az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikket. A (31) preambulumbekezdés szerint „[a] nemzeti […] versenyhatóságok számára lehetővé kell

[2] A tagállami versenyhatóságok helyzetének a hatékonyabb jogérvényesítés céljából történő megerősítéséről és a belső piac megfelelő működésének biztosításáról szóló, 2018. december 11-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2019. L 11., 3. o.; helyesbítés: HL 2019. L 175., 83. o.).

tenni, hogy a vállalkozásoknak vagy a vállalkozások társulásainak helyiségeiben elvégezzenek minden szükséges vizsgálatot, amennyiben […] igazolni tudják, hogy megalapozottan fennáll az EUMSZ 101. vagy 102. cikke megsértésének gyanúja. Ez az irányelv nem érinti a tagállamok azon lehetőségét, hogy az említett vizsgálatokat nemzeti igazságügyi hatóság előzetes engedélyéhez kössék". Az irányelv (32) preambulumbekezdésének vége kimondja, hogy „[a]z üzleti könyvek és feljegyzések ellenőrzésére vonatkozó hatáskör kiterjed a levelezés minden formájára, így az elektronikus úton küldött üzenetekre is, függetlenül attól, hogy azok nem olvasott üzenetnek tűnnek, vagy törölték azokat". Az említett irányelv (73) preambulumbekezdése kimondja, hogy „[a] bizonyítékok fontos szerepet játszanak az EUMSZ 101. és 102. cikkének érvényesítésében", és hogy „a nemzeti versenyhatóságok számára lehetővé kell tenni, hogy releváns bizonyítékként vehessék figyelembe az elektronikus üzeneteket, függetlenül attól, hogy látszólag azokat nem olvasták el vagy törölték".

7. A 2019/1 irányelv „Az üzleti helyiségek helyszíni vizsgálatára vonatkozó hatáskör" című 6. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy a nemzeti versenyhatóságok a vállalkozásoknál és a vállalkozások társulásainál el tudják végezni az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alkalmazásához szükséges valamennyi előre be nem jelentett helyszíni vizsgálatot, és hogy a versenyhatóságok jogosultságai közé tartozik többek között „az üzleti tevékenységhez kapcsolódó üzleti könyvek és feljegyzések ellenőrzése, függetlenül attól, hogy azokat milyen adathordozón tárolják, valamint bármely olyan információhoz való hozzáférés jogosultsága, amelyhez hozzáférhet a helyszíni vizsgálat hatálya alá vont szervezet", valamint „másolatok vagy kivonatok készítése vagy megszerzése az említett üzleti könyvekből vagy feljegyzésekből származó bármilyen formában". E cikk (3) bekezdése kimondja, hogy e cikk „nem sérti a nemzeti jogban foglalt azon követelményeket, amelyek a nemzeti igazságügyi hatóságnak az említett vizsgálatok elvégzésére való előzetes felhatalmazására vonatkoznak".

8. Ezen irányelvnek „A bizonyítékok elfogadhatósága a nemzeti versenyhatóságok részéről" című 32. cikke előírja, hogy „[a] tagállamok biztosítják, hogy a[z] […] elektronikus üzenetek […] a nemzeti versenyhatóság részéről elfogadható bizonyítéknak minősülj[enek]".

B. A portugál jog

9. A Portugál Köztársaság alkotmánya (a továbbiakban: portugál alkotmány) 34. cikkének – amelynek címe „A magánlakás és a levelezés sérthetetlensége" – (1) bekezdése kimondja, hogy „[a] lakóhely, a levéltitok és a magánjellegű kommunikáció egyéb eszközei sérthetetlenek". E cikk (4) bekezdése kimondja, hogy „[a]z állami hatóságok nem avatkozhatnak be a levelezésbe, a távközlésbe vagy bármely más kommunikációs eszközbe, kivéve a büntetőeljárás során a törvény által előírt eseteket".

10. A 2012. május 8-i lei no 19/2012 (novo regime jurídico da concorrência) (az új versenyjogi szabályozás jóváhagyásáról szóló 19/2012. sz. törvény) (a továbbiakban: versenytörvény) 2022. szeptember 15-ig hatályos 18. cikke (1) bekezdésének c) pontjában előírta, hogy szankcionálási jogkörének gyakorlása során a portugál versenyhatóság jogosult arra, hogy „vállalkozások vagy vállalkozások társulásainak helyiségeiben, területein vagy szállítóeszközein iratok és egyéb dokumentumok kivonataira vonatkozóan házkutatási, vizsgálati, behajtási és lefoglalási intézkedéseket foganatosítson, függetlenül azok hordozójától, amennyiben ezen intézkedések a bizonyítékok megszerzéséhez szükségesnek bizonyulnak". E cikk (2) bekezdése értelmében az ilyen intézkedések „az illetékes igazságügyi hatóság engedélyéhez"[3] kötöttek.

[3] A Bizottság által rendelkezésre bocsátott szöveg.

11. Az említett törvény 20. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a dokumentumok lefoglalását – függetlenül attól, hogy azok milyen jellegűek, vagy hogy azokat milyen adathordozón tárolják – az igazságügyi hatóság engedélyezi, rendeli el, vagy érvényesíti.

12. A versenytörvény 2022. szeptember 15-ig hatályos 21. cikke úgy rendelkezett, hogy „a [portugál versenyhatóság] székhelye szerinti bírósághoz tartozó ügyészség vagy – ha azt kifejezetten előírják – ugyanezen bíróság vizsgálóbírája illetékes a 18. cikk (1) bekezdésének c) és d) pontjában […] és a 20. cikkben előírt intézkedések engedélyezésére”. [4]

13. A versenytörvényt 2022. szeptember 16-i hatállyal a 2019/1 irányelvet átültető, 2022. augusztus 17-i 17/2022. sz. törvény módosította. Ez a törvény a versenytörvény 18. cikkét egy (4) bekezdéssel egészítette ki, amely szerint az illetékes igazságügyi hatóság által az említett cikkben hivatkozott engedély versenyhatóságnak való megadásának megtagadásával szemben jogorvoslati kérelmet lehet benyújtani, „a) ha a határozatot az ügyészség tisztviselője hozta, ez utóbbi feletteséhez; b) ha a határozatot a vizsgálóbíró hozta, ahhoz a fellebbviteli bírósághoz, amely végső fokon jár el”.

14. A 2022. augusztus 17-i 17/2022. sz. törvénnyel módosított versenytörvény 21. cikke előírja, hogy „[a] [portugál versenyhatóság] székhelye szerinti bíróság illetékes igazságügyi hatósága jogosult a 18. cikk (1) bekezdésének a)–d) [pontjában], a 19. cikkben és a 20. cikkben előírt intézkedések engedélyezésére”.

III. Az alapügyek, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

15. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból kitűnik, hogy a portugál versenyhatóság az alapeljárások felpereseit érintő valamennyi vizsgálat során [5] szükségesnek tartotta, hogy „kutatást, vizsgálatot, bizonyítékgyűjtést és -lefoglalást végezzen”. E célból kérte az illetékes igazságügyi hatóságtól – a jelen ügyben az ügyészségtől –, hogy engedélyezze ezen intézkedéseket. E kérelmeknek helyt adtak, és az ügyészség által kiadott végzésekkel összhangban engedélyezték többek között az alábbiak lefoglalását: „[n]yílt és tárolt vagy nyílt és a szervezeti egységeken belül továbbított könyvelési iratok és egyéb dokumentumok másolatai vagy kivonatai, különösen a különböző hierarchiai szintek közötti információközlésre és a vállalkozások üzletpolitikájával kapcsolatos döntések előkészítésére vonatkozó elektronikus üzenetek és belső dokumentumok, valamint az irányító vagy ügyviteli szerv üléseinek jegyzőkönyvei, függetlenül attól, hogy azok a nyilvánosság számára fenntartott vagy nem szabadon hozzáférhető helyen találhatók-e, beleértve bármely számítógépes adathordozót vagy számítógépet, valamint az azokon található, közvetlenül vagy közvetve versenykorlátozó magatartásokhoz kapcsolódó információk vizsgálatát és másolását”.

[4] A Bizottság által rendelkezésre bocsátott szöveg.

[5] A vizsgálatok a következőkre vonatkoztak: az IMI esetében egy olyan megállapodásnak vagy összehangolt magatartásnak a teleradiológiai piacon való meglétére, amelynek célja a verseny megszüntetése volt, és amely az ezen ágazatban nyújtott szolgáltatásokért az állam által fizetett ár emelkedéséhez vezetett; a SIBS esetében egy lehetséges erőfölénnyel való visszaélésre – amely harmadik felek számára a Multibanco hálózathoz való hozzáférés tekintetében tisztességtelen feltételek állításában állt – a verseny korlátozása céljából, különösen a kifizetések feldolgozása terén; a Synlabhealth esetében pedig egy állítólagos versenyellenes magatartásra, amely a versenytársak közötti érzékeny információk cseréjében és a portugál közegészségügyi hatóságokkal a Covid19 teszt árairól folytatott tárgyalásokkal kapcsolatos összehangolt fellépésben állt.

16. A Bíróság Hivatalához továbbított bírósági iratokból kitűnik, hogy a kutatásra, a gyűjtésre és a lefoglalásra az alapeljárások felpereseinek helyiségeiben 2021 januárja és 2022 márciusa között került sor.[6] E műveletek során több ezer, a vizsgálat szempontjából relevánsnak ítélt számítógépes fájlt foglaltak le a helyszíni vizsgálat alá vont társaságok alkalmazottai elektronikus üzeneteinek átvizsgálását követően. Az alapeljárások felperesei minden esetben kifogásolták e lefoglalásokat, arra hivatkozva, hogy azok jogellenesek, mivel sértik a levéltitokhoz való jogukat, és a vizsgálóbíró egyébként sem engedélyezte azokat. Az alapeljárások felperesei ezt követően a kérdést előterjesztő bíróság előtt megtámadták a portugál versenyhatóság kifogásaikat elutasító határozatait.

17. E bíróság kifejti, hogy a versenytörvény csak a dokumentumok bankokban történő lefoglalása, a házkutatások, valamint az ügyvédi irodák vagy orvosi rendelők átkutatása esetén írja elő a vizsgálóbíró engedélyét. Más esetekben elegendő az ügyészség mint igazságügyi hatóság engedélye. A bíróság rámutat, hogy bár az alapeljárások szabálysértési jellegűek, a versenytörvény szabályozása összhangban van a büntetési rendszert vezérlő kritériummal. Így, amennyiben a bizonyításfelvételi eszközök sérthetik az alapvető jogokat, a vizsgálóbírónak kell beavatkoznia, miközben egyéb esetekben kizárólag a vizsgálat vezetéséért felelős ügyészség közreműködése szükséges. Felmerül tehát a kérdés, hogy – amint azt az alapeljárások felperesei állítják – pusztán azon körülmény, hogy a portugál versenyhatóság által lefoglalt dokumentumok az érintett vállalkozások alkalmazottainak funkcionális elektronikus üzeneteiben szereplő közlésekből származnak, lehetővé teszi-e, hogy e dokumentumokat „levélváltásnak” minősítsék, amelynek sérthetetlensége magasabb szintű védelmet élvező alapjog. A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy korábban már volt alkalma e kérdésre nemleges választ adni.

18. E körülmények között a Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (versenyjogi, szabályozási és felügyeleti bíróság) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és az egyes alapeljárásokban az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:[7]

„1) A jelen ügyben folytatott vizsgálat tárgyát képező, elektronikus üzenetben továbbított üzleti iratok [a Charta] 7. cikke értelmében vett »kapcsolattartásnak« minősülnek-e?

2) Ellentétes-e [a Charta] 7. cikkével a vállalkozások vezetői és munkavállalói között elektronikus üzenetben lebonyolított kapcsolattartásból származó üzleti iratok lefoglalása az EUMSZ 101. cikk (korábbi EK 81. cikk) [vagy a C-260/23. sz. ügyben az EUMSZ 102. cikk (korábbi EK 82. cikk)] értelmében vett tiltott megállapodások és magatartások vizsgálata során?

3) Ellentétes-e [a Charta] 7. cikkével az ilyen üzleti iratok központi, regionális és helyi szervektől függetlenül eljáró igazságügyi hatóság – a jelen ügyben az ügyészség – előzetes engedélye alapján történő lefoglalása, amely hatóság feladata az állam képviselete, a törvény által meghatározott érdekek védelme, a büntetőeljárásnak a törvényesség elve alapján történő megindítása, valamint a demokratikus jogrendnek az alkotmányban foglaltakkal összhangban való védelme?”

[6] A SIBS helyiségeiben 2021 januárjában és februárjában, az IMI helyiségeiben 2021 szeptemberében és októberében, a Synlabhealth helyiségeiben pedig 2022 márciusában.

[7] Mindhárom előzetes döntéshozatal iránti kérelemben azonos a kérdések megfogalmazása, kivéve a második kérdésben az EUMSZ 101., illetve EUMSZ 102. cikkre való hivatkozást.

19. A Bíróság elnökének határozatával a C-258/23., C-259/23. és C-260/23. sz. ügyeket az írásbeli és a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélet meghozatala céljából egyesítették. Az alapeljárások felei, a portugál, a cseh és a görög kormány, valamint a Bizottság az Európai Unió Bírósága alapokmányának 23. cikke alapján írásbeli észrevételeket nyújtottak be.

IV. Értékelés

20. A Bíróság kérésének megfelelően a jelen indítvány kizárólag az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdéssel foglalkozik. Mivel azonban az e kérdésre adandó válasz logikailag az első két kérdésre adandó válaszoktól függ, célszerű röviden megvizsgálni azokat, mielőtt rátérnénk a harmadik kérdésre. Ezt a vizsgálatot néhány előzetes észrevétel előzi meg, amelyek az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek összességére vonatkoznak.

A. Előzetes észrevételek

21. Mindenekelőtt megjegyzem, hogy a Charta kétségtelenül alkalmazandó az alapügyekben, amelyek – valamely nemzeti versenyhatóság által az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk megsértésének kivizsgálásával összefüggésben végzett helyszíni vizsgálatok során – az alapvető jogok tiszteletben tartására vonatkoznak.[8]

22. Továbbá két megjegyzést kell tenni a jelen egyesített ügyek jogi hátterével kapcsolatban.

23. Ami először is a nemzeti jogi keretet illeti, megjegyzem, hogy az alapeljárások felei és a Bizottság által benyújtott írásbeli észrevételekből kitűnik, hogy a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság, Portugália) 2023. március 16-án,[9] illetve 2023. május 26-án[10] hozott két ítéletében alkotmányellenesnek nyilvánította a versenytörvény 18. cikke (1) bekezdésének c) pontjából és 20. cikkének (1) bekezdéséből eredő szabályt, amely alapján a portugál versenyhatóság a „megnyitott”, azaz „olvasottként” megjelölt elektronikus üzenetekben végzett kutatást és az üzenetek lefoglalását pusztán az ügyészség engedélye alapján foganatosította (a továbbiakban: 2023. évi ítéletek). Ezekben az ítéletekben a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság) egyrészt elutasította a pusztán „dokumentumnak” minősülő megnyitott/olvasott elektronikus üzenetek és a „levélváltás” fogalmába tartozó zárt/olvasatlan elektronikus üzenetek közötti különbséget, amelyre a portugál bíróságok hivatkoztak annak igazolására, hogy a portugál versenyhatóság jogszerűen foglalta le az első kategóriába tartozó e-maileket pusztán az ügyészség hozzájárulásával.[11] A Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság) úgy ítélte meg, hogy minden elektronikus üzenet, függetlenül attól, hogy nyitott vagy zárt, a portugál alkotmány 34. cikkében foglalt garanciák hatálya alá tartozik mindaddig, amíg azokat olyan helyen tárolják, amelyhez csak a címzettnek van hozzáférése.[12] Másrészt a portugál alkotmánybírák úgy ítélték meg, hogy a nemzeti és uniós versenyszabályok megsértése miatt indított eljárásokban a portugál versenyhatóság által bizonyítékok gyűjtése céljából végzett helyszíni vizsgálatok során az elektronikus üzenetek átvizsgálása és lefoglalása a

[8] Lásd például: 2019. április 3-i Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie ítélet (C-617/17, EU:C:2019:283, 36. pont).

[9] 91/2023. sz. ítélet, 559/2020. sz. ügy (a továbbiakban: 91/2023. sz. ítélet).

[10] 314/2023. sz. ítélet, 145/2021. sz. ügy.

[11] A megnyitott levelek és a zárt levelek közötti különbség a portugál ítélkezési gyakorlatban és jogi szakirodalomban úgy tűnik, számos vitára adott okot, amint azt a portugál kormány külön megemlítette. E kormány különösen arra hivatkozik, hogy a portugál bíróságok egészen a közelmúltig úgy vélték, hogy a portugál versenyhatóság a megnyitott/olvasott e-mailek lefoglalásakor nem avatkozik be a kommunikáció és a „levélváltás” folyamatába, így ezek az e-mailek a „dokumentum” fogalmába tartoznak.

[12] Lásd a 91/2023. sz. ítélet indokolásának 15–18. pontját.

portugál alkotmány 34. cikke (4) bekezdésének végén előírt kivétel hatálya alá tartozik, de azt csak a vizsgálóbíró engedélyezheti.[13] Noha a kérdést előterjesztő bíróság nem hivatkozott a fenti ítéletekre – amelyek közül csak az első született a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmeket megelőzően[14] –, többek között az alapeljárások felei által a Bírósághoz benyújtott észrevételekből kitűnik, hogy a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság) által hozott alkotmányellenességi határozat azon jogi és ténybeli háttér részét képezi, amely e bíróságot az ügyek Bíróság elé terjesztésére késztette. Ebben az összefüggésben szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy a Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (versenyjogi, szabályozási és felügyeleti bíróság) 2024 áprilisában két új előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nyújtott be, amelyek lényegében ugyanazokat a kérdéseket vetik fel, és amelyekben a bíróság részletesen kifejti a 2023-as ítéleteket, valamint azok következményeit a portugál versenyhatóság helyszíni vizsgálati és lefoglalási jogkörére vonatkozóan.[15]

24. Másodszor, ami az uniós jogi hátteret illeti, megjegyzem, hogy nem egyértelmű, hogy a 2019/1 irányelv valamennyi alapeljárásra vonatkozik-e. A 36. cikke értelmében az irányelv ugyanis 2019. február 3-án lépett hatályba, és amint az a 34. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, a tagállamoknak legkésőbb 2021. február 4-ig kellett hatályba léptetniük azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek megfeleljenek. Mindenesetre, amint azt elemzésem további részében kifejtem, az említett irányelv nem releváns közvetlenül, legalábbis az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés megválaszolása szempontjából, amelyre a jelen indítvány irányul.

25. Mindezek után röviden állást kell foglalni az alapeljárások felpereseinek az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek elfogadhatóságát vitató érveire.

26. A C-258/23. sz. ügyben az IMI előadja, hogy mivel a kérdést előterjesztő bíróság nem hívta fel a Bíróság figyelmét a 91/2023. sz. ítéletre, az előzetes döntéshozatal iránti kérelem nem biztosítja, hogy a Bíróság által adott válasz a lehető legteljesebb és leghasznosabb legyen. E tekintetben megjegyzem, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem arra irányul, hogy a Bíróság tisztázza, hogy az uniós jog alkalmazása körében a Charta 7. cikke milyen mértékű védelmet nyújt az olyan intézkedésekkel szemben, mint amelyek az alapeljárás tárgyát képezik. Az ilyen értelmezésnek az alapügy eldöntése szempontjából való hasznossága tehát nem kérdőjelezhető meg, legalábbis anélkül nem, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságának puszta vitatásán túlmenően ne bocsátkoznánk érdemi vitába.

27. A C-259/23. sz. ügyben a Synlabhealth előadja, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból számos, a jogvita megértése[16] és az alkalmazandó jogi rendelkezések szempontjából lényeges tény hiányzik. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, amelyet a Bíróság eljárási szabályzata 94. cikkének a) és b) pontja is tükröz, az uniós jognak a nemzeti bíróság számára hasznos értelmezéséhez szükséges, hogy a nemzeti bíróság meghatározza az általa előterjesztett kérdések ténybeli és szabályozási hátterét, vagy legalábbis kifejtse azokat a ténybeli feltevéseket, amelyeken e kérdések alapulnak.[17] Véleményem szerint a C-259/23. sz. ügyben benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem megfelel e követelményeknek. Egyrészt elegendő információt tartalmaz ahhoz, hogy a Bíróság megérthesse mind az alapügy jogi és ténybeli hátterét, mind pedig az előzetes döntéshozatalra

[13] Lásd a 91/2023. sz. ítélet indokolásának 19. és azt követő pontjait.

[14] Ezen ítéletek közül az elsőt mindazonáltal felvették az alapeljárásoknak a Bíróság Hivatalához továbbított iratanyaga közé.

[15] Ezen előzetes döntéshozatalra utalások a C-132/24. sz., Apap és társai, valamint a C-195/24. sz., Blueotter és társai ügyek tárgyát képezik.

[16] Ugyanezt az érvet a SIBS is felhozta a C-260/23. sz. ügyben.

[17] Lásd: 2023. december 21-i European Superleague Company ítélet (C-333/21, EU:C:2023:1011, 59. pont).

előterjesztett kérdések jelentését és terjedelmét. Másrészt, az a kérdés, hogy a portugál versenyhatóság – ahogyan azt a Synlabhealth állítja – túllépte-e az ügyészségi engedély határait, amikor e társaság helyiségeiben a helyszíni vizsgálatokat és lefoglalásokat végezte, a tényállás értékelésének tárgyát képezi, és ezért a kérdést előterjesztő bíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik.[18] A Synlabhealth előadja továbbá, hogy – a portugál jog által előírt eljárási szabályok megsértésével – nem hallgatták meg őt az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről, ezért jogorvoslati kérelmet nyújtott be az előzetes döntéshozatalra utaló határozat ellen.[19] Azt kéri, hogy a Bíróság függessze fel az eljárást e jogorvoslati kérelem elbírálásáig. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az EUMSZ 267. cikk szerinti előzetes döntéshozatali eljárás keretében a Bíróságnak – tekintettel a Bíróság és a nemzeti bíróság közötti feladatmegosztásra – nem feladata annak vizsgálata, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatot a nemzeti bírósági szervezeti és eljárási szabályoknak megfelelően hozták-e meg. A Bíróságot tehát mindaddig köti a tagállami bíróság által hozott előzetes döntéshozatalra utaló határozat, amíg azt a nemzeti jog által biztosított jogorvoslati eljárásokhoz kapcsolódóan nem vonják vissza.[20] A Synlabhealth kérelmét ezért el kell utasítani. Végül a teljesség kedvéért emlékeztetek arra, hogy a Synlabhealth írásbeli észrevételeiben a Bíróság előtti eljárásban való részvételre vonatkozó jogának megsértésére hivatkozik, mivel nem értesítették az elnöknek a C-259/23. sz. ügynek a C-258/23. és C-260/23. sz. ügyekkel való egyesítéséről szóló határozatáról, illetve az utóbbi két üggyel kapcsolatos előzetes döntéshozatal iránti kérelmekről. E tekintetben csupán arra utalnék, hogy az Európai Unió Bírósága alapokmányának 23. cikke és a Bíróság eljárási szabályzata 96. cikkének (1) bekezdése kimerítően felsorolja azokat az érdekelt feleket, akik az előzetes döntéshozatali eljárás keretében észrevételeket tehetnek. E jog tehát nem terjeszthető ki az e rendelkezésekben kifejezetten fel nem sorolt természetes vagy jogi személyekre.[21] Ezenkívül az „alapeljárásban részt vevő felek” azok, akiket – a Bíróság eljárási szabályzata 97. cikkének (1) bekezdése alapján – a kérdést elterjesztő bíróság a nemzetieljárási szabályok alapján ekként határoz meg. Márpedig, mivel a Synlabhealth nem fél a C-258/23. és a C-260/23. sz. ügyekben folyó eljárásokban, nem jogosult arra, hogy a Bírósághoz észrevételeket nyújtson be ezekben az ügyekben. Ezt a következtetést nem kérdőjelezi meg az a körülmény, hogy a Bíróság úgy döntött, hogy az eljárási szabályzatának 54. cikke alapján több előzetes döntéshozatal iránti kérelmet egyesít a közöttük lévő összefüggés miatt.

28. A C-260/23. sz. ügyben a SIBS egyrészt arra hivatkozik, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet akkor nyújtották be, amikor a tényállás még nem volt megállapítva vagy megvitatva, másrészt pedig arra, hogy az előterjesztett kérdések nem relevánsak a jogvita tárgya szempontjából, amely a szóban forgó intézkedések jogszerűségének a portugál jog és nem a Charta fényében történő értékelésében áll. Ami az első érvet illeti, emlékeztetni kell arra, hogy a nemzeti bíróság feladata annak meghatározása, hogy az eljárás mely szakaszában terjessze előzetes döntéshozatali kérdéseit a Bíróság elé.[22] Ezen érvet tehát el kell utasítani. Ugyanez vonatkozik a második érvre is, amely az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések érdemi vizsgálatát feltételező állításokon alapul.

[18] Lásd ebben az értelemben: 2024. január 11-i Global Ink Trade ítélet (C-537/22, EU:C:2024:6, 40. pont).

[19] Megjegyzem, hogy ilyen jogorvoslati kérelmet a SIBS is benyújtott.

[20] Lásd: 2023. december 21-i Krajowa Rada Sądownictwa (A bírói tisztség további betöltése) ítélet (C-718/21, EU:C:2023:1015, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[21] Lásd ebben az értelemben: 2015. október 6-i Orizzonte Salute ítélet (C-61/14, EU:C:2015:655, 31. pont).

[22] Lásd ebben az értelemben: 2008. július 17-i Coleman ítélet (C-303/06, EU:C:2008:415, 29. pont).

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első két kérdésről

29. Mint bejelentettem, röviden kitérek az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első két kérdésre, amelyek logikus előzményei a harmadiknak.

30. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy a társaság alkalmazottai és vezetői között a társaság e-mail rendszerén keresztül váltott üzleti jellegű elektronikus üzenetek a Charta 7. cikke értelmében vett „kapcsolattartás”[23] fogalma alá tartoznak-e. Erre a kérdésre, amelyet az IMI ezzel ellentétes érvelése[24] ellenére elfogadhatónak tartok, véleményem szerint igenlő választ kell adni.

31. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy – az EJEB ítélkezési gyakorlatára hivatkozva – a 2015. december 17-i WebMindLicenses ítéletben[25] a Bíróságnak már volt alkalma megállapítani, hogy az elektronikus levelezés természetes személyek üzleti és kereskedelmi helyiségeiben vagy jogi személyek helyiségeiben való házkutatás során történő lefoglalása az EJEE 8. cikkének (1) bekezdésében biztosított, a levelezés tiszteletben tartásához való jog gyakorlásába történő beavatkozásnak,[26] és következésképpen – a Charta 52. cikkének (3) bekezdése értelmében – a Charta 7. cikkében biztosított ennek megfelelő jog gyakorlásába való beavatkozásnak minősül.[27] Ez a megállapítás a büntető- és a közigazgatási eljárások keretében történő lefoglalásokra egyaránt vonatkozik.[28] Egyébiránt az elektronikus üzeneteknek az EJEE 8. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „levelezésnek”, illetve a Charta 7. cikke értelmében vett „kapcsolattartásnak” minősítése független attól a körülménytől, hogy a címzett már megkapta-e, olvasta-e, nem olvasta-e, vagy törölte-e ezen üzeneteket, hogy a közlést üzleti helyiségből vagy berendezésről[29] vagy üzleti e-mail rendszeren[30] keresztül küldték-e, hogy a feladó vagy a címzett címe jogi

[23] Megjegyzem, hogy a Charta 7. cikkének eredeti szövegében szereplő és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés megfogalmazásában használt „levélváltás” kifejezést 2007-ben a „kapcsolattartás” szóval helyettesítették, hogy figyelembe vegyék a technológiai fejlődést, lásd a Chartához fűzött magyarázatokat (HL 2007. C 303., 17. o.).

[24] Ami először is az IMI azon érvelését illeti, amely szerint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés elfogadhatatlan, mivel a kérdést előterjesztő bíróság nem hivatkozott a 91/2023. sz. ítéletre, utalok a jelen indítvány 26. pontjában kifejtett megfontolásokra. Másodszor, ami azt az érvet illeti, hogy ez a kérdés nem hagy teret „észszerű kétségnek”, csak arra utalnék, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint egy ilyen körülmény legfeljebb mentesítheti a végső fokon eljáró nemzeti bíróságot az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése szerinti, a Bírósághoz való előterjesztési kötelezettsége alól, de az nem olyan körülmény, amely az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlanságát bizonyítja, lásd: 2023. február 7-i Confédération paysanne és társai *(In vitro* véletlenszerű mutagenezis) ítélet (C-688/21, EU:C:2023:75, 35. és 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Lásd még: 2024. január 25 -i Croce Rossa Italiana és társai ítélet (C-389/22 P, nem tették közzé, EU:C:2024:77, 52. pont).

[25] C-419/14, a továbbiakban: WebMindLicenses ítélet, EU:C:2015:832.

[26] Az EJEE 8. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy „[m]indenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák”.

[27] Lásd: WebMindLicenses ítélet, 70–73. pont. A Bíróság az EJEB 1992. december 16-i Niemietz kontra Németország ítéletére (CE:ECHR:1992:1216JUD001371088, 29–31. §), 2002. április 16-i Société Colas Est és társai kontra Franciaország ítéletére (CE:ECHR:2002:0416JUD003797197, 40. és 41. §), valamint 2015. április 2-i Vinci Construction és GTM Génie Civil et Services kontra Franciaország ítéletére (CE:ECHR:2015:0402JUD006362910, 63. §) támaszkodott; lásd még a közelmúltban: EJEB, 2023. április 4., UAB Kesko Senukai Lithuania kontra Litvánia (CE:ECHR:2023:0404JUD001916219, 109. §).

[28] Bár a WebMindLicenses ítélet alapjául szolgáló ügy büntetőeljárás során lefoglalt elektronikus üzenetekre vonatkozott, a Bíróság ezen ítéletben leszögezte, hogy az e-mailek közigazgatási eljárás keretében történő „felhasználása” önmagában szintén a Charta 7. cikkében biztosított jog gyakorlása korlátozásának minősül (lásd a 80. pontot).

[29] Lásd: EJEB, 2024. január 11., Arregui kontra Spanyolország (CE:ECHR:2024:0111JUD004254118, 31. §, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). 2017. szeptember 5-i Bărbulescu kontra Románia ítéletében (CE:ECHR:2017:0905JUD006149608, 74. §), amelyben munkahelyi számítógépről küldött magánüzenetekről volt szó, az EJEB egyértelművé tette, hogy a munkáltató azon szabálya, amely előírja a munkavállalók számára, hogy a munkahelyükön tartózkodjanak minden személyes tevékenységtől, és megtiltja számukra, hogy a vállalat eszközeit személyes célokra használják, irreleváns az EJEE 8. cikkének (1) bekezdése szerinti „levelezésnek” minősítés szempontjából.

[30] Lásd: EJEB, 2007. április 3., Copland kontra Egyesült Királyság (CE:ECHR:2007:0403JUD006261700, 41. és 42. §).

személyé-e,[31] vagy attól a kérdéstől, hogy a közlés tartalma magánjellegű-e, vagy sem.[32] Így az a tény, hogy egy e-mail – tartalmát tekintve – „üzletinek" minősülhet, nem jelenti azt, hogy meg lehet fosztani attól a védelemtől, amelyet a Charta 7. cikke a kapcsolattartás számára biztosít. Végül, ez a védelem nemcsak az elektronikus üzenetek tartalmára vonatkozik, hanem kiterjed az általuk generált személyes forgalmi adatokra is, amelyeket a Charta 8. cikke szintén véd.[33]

32. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy a Charta 7. cikkével ellentétes-e az, hogy a nemzeti versenyhatóság az EUMSZ 101. vagy EUMSZ 102. cikk megsértésével gyanúsított vállalkozások üzlethelyiségeiben végzett helyszíni vizsgálat során lefoglalja az e vállalkozások alkalmazottai és vezetői közötti üzleti jellegű elektronikus üzeneteket. Erre a kérdésre véleményem szerint nemleges választ kell adni.

33. Emlékeztetek arra, hogy – a Charta 52. cikkének (1) bekezdésével összhangban – a Charta 7. cikkében foglalt, a kapcsolattartás tiszteletben tartásához való jog gyakorlására vonatkozó korlátozásra csak akkor kerülhet sor, ha azt törvény írja elő, tiszteletben tartja e jog lényeges tartalmát, és az arányosság elvére figyelemmel elengedhetetlen és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálja.[34]

34. A jelen ügyben, először is, a törvényesség elvének betartására vonatkozó követelmény tekintetében meg kell jegyezni, hogy az alapeljárások tárgyát képező intézkedések a versenytörvény 18–21. cikkén alapulnak.

35. Másodszor, ami a kapcsolattartás tiszteletben tartásához való jog lényeges tartalmának tiszteletben tartását illeti, hangsúlyozom, hogy kétségtelenül igaz, hogy az alapügyekben szereplőhöz hasonló átvizsgálások és lefoglalások magának a kapcsolattartásnak a tartalmához való hozzáféréssel járnak.[35] A jelen esetben azonban az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból kitűnik, hogy elvileg csak a vizsgálat tárgyával kapcsolatos levelezés tartozik ezen intézkedések hatálya alá, és az is csak egyszeri jelleggel. Továbbá, ami az érintett természetes személyeknek a kapcsolattartás tiszteletben tartásához való jogába történő beavatkozást illeti, úgy tűnik, hogy ezek az intézkedések csak a szakmai életük vonatkozásait érintik, a magán- és intimszférájukat nem. Márpedig a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a Charta 7. cikkében foglalt jogok lényeges tartalmának megsértését inkább mennyiségi szempontból kell értékelni.[36] Ezért úgy vélem, hogy – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő ellenőrzésektől

[31] Lásd: EJEB, 2013. március 14., Bernh Larsen Holding AS és társai kontra Norvégia (CE:ECHR:2013:0314JUD002411708, 106. §).

[32] Lásd: EJEB, 2017. szeptember 5., Bărbulescu kontra Románia (CE:ECHR:2017:0905JUD006149608, 72. és 73. §); EJEB, 1992. december 16-i Niemietz kontra Németország (CE:ECHR:1992:1216JUD001371088, 32. § vége).

[33] Lásd: EJEB, 2007. október 16., Wieser és Bicos Beteiligungen GmbH kontra Ausztria (CE:ECHR:2007:1016JUD007433601, 45. §).

[34] Lásd: WebMindLicenses ítélet, 73. pont.

[35] Emlékeztetek arra, hogy a 2014. április 8-i Digital Rights Ireland és társai ítéletben (C-293/12 és C-594/12, EU:C:2014:238) a Bíróság lényegében úgy ítélte meg, hogy a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása, illetve a nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatása keretében előállított vagy feldolgozott adatok megőrzéséről és a 2002/58/EK irányelv módosításáról szóló, 2006. március 15-i 2006/24/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 105., 54. o.; helyesbítés: HL 2009. L 50., 52. o.) által előírt adatmegőrzési kötelezettség nem éri el azt a súlyossági szintet, amely a magánélet tiszteletben tartásához való jog lényeges tartalmát érinti, mivel az irányelv nem teszi lehetővé „magának az elektronikus közlések tartalmának a megismerését"; lásd még az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről szóló, 2002. július 12-i 2002/58/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („Elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv") (HL 2002. L 201., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 514. o.) tekintetében: 2016. december 21-i Tele2 Sverige és Watson és társai ítélet (C-203/15 és C-698/15, EU:C:2016:970, 101. pont).

[36] Lásd ebben az értelemben: 2017. július 26-i 1/15 (EU–Kanada PNR-megállapodás) vélemény (EU:C:2017:592, 150. pont); 2022. június 21-i Ligue des droits humains ítélet (C-817/19, EU:C:2022:491, 120. pont), valamint Pitruzzella főtanácsnok ezen ügyre vonatkozó indítványa (EU:C:2022:65, 93. pont).

függően – a Charta 52. cikkének (1) bekezdésében foglalt második feltétel is teljesül a jelen ügyben, és hogy az alapeljárásokban szereplő intézkedések nem sértik az érintett természetes vagy jogi személyek kapcsolattartásának tiszteletben tartásához való jog lényeges tartalmát.

36. Harmadszor, ami a kitűzött célokat illeti, a Charta 7. cikkében foglalt jogok gyakorlásába való beavatkozás, amely a nemzeti versenyhatóságok által az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk – az 1/2003/EK rendelet[37] 3. cikkének (1) bekezdésével és 5. cikkével összhangban történő – alkalmazása során végzett helyszíni vizsgálatokból és lefoglalásokból ered, az e rendelkezésekkel ellentétes gyakorlatok felderítésére irányul. Márpedig a Bíróságnak már volt alkalma megállapítani, hogy az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk olyan közrendi rendelkezések, amelyek tiltják a kartelleket és az erőfölénnyel való visszaélést, és a belső piac működéséhez elengedhetetlenül szükséges azon célt szolgálják, hogy a verseny ne torzuljon ezen a piacon.[38]

37. Negyedszer, ami az arányosság elvének tiszteletben tartását illeti, emlékeztetek arra, hogy ez az elv megköveteli, hogy a Chartában foglalt jogok és szabadságok korlátozhatósága ne haladja meg az elérni kívánt jogszerű célok megvalósításához megfelelő és szükséges mértéket, ami azt jelenti, hogy ha több megfelelő intézkedés közül lehet választani, a kevésbé korlátozó intézkedéshez kell folyamodni. Ezenkívül valamely közérdekű célt nem lehet annak figyelembevétele nélkül megvalósítani, hogy azt össze kell egyeztetni az intézkedéssel érintett alapvető jogokkal, mivel el kell végezni egyrészről a közérdekű cél, másrészről pedig a szóban forgó jogok közötti kiegyensúlyozott mérlegelést annak biztosítása érdekében, hogy az ezen intézkedéssel okozott hátrányok ne legyenek aránytalanok az elérni kívánt célokhoz képest. A Charta 7. cikkében biztosított jogokat érintő korlátozás igazolásának lehetőségét tehát az ilyen korlátozással járó beavatkozás súlyosságának felmérésével, valamint annak ellenőrzésével kell értékelni, hogy az e korlátozás által elérni kívánt közérdekű cél jelentősége arányban áll-e a beavatkozás súlyosságával.[39]

38. Jelen esetben a belső piacon a hatékony és torzításmentes verseny védelmére irányuló célkitűzés fontossága véleményem szerint még a társaságok kapcsolattartásának tiszteletben tartására vonatkozó jogba történő súlyos beavatkozást is igazolhatja, figyelembe véve azt is, hogy – amint azt az EJEB és a Bíróság is elismerte – a hatósági beavatkozás szélesebb körű lehet, ha az szakmai vagy üzleti helyiségekre vagy tevékenységekre irányul.[40] Ráadásul, amint arra a Bizottság helyesen rámutat, a mai digitális környezetben az elektronikus levelezés a vállalkozások egyik fő kapcsolattartási eszköze. Ennek eredményeként e levelezés különböző formái, például a üzleti e-mail rendszereken keresztül váltott levelek gyakran pótolhatatlan bizonyítékká váltak a versenyellenes magatartások felderítése során.[41] A Bíróság ítélkezési gyakorlatából az is kitűnik, hogy az e-mailek Bizottság általi – az 1/2003 rendelet 20. cikke szerinti hatáskörének gyakorlása során történő – átvizsgálása és lefoglalása megengedett,[42] feltéve hogy csak a releváns e-maileket

[37] A Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i tanácsi rendelet (HL 2002. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

[38] Lásd az EUMSZ 101. cikk tekintetében: 2022. március 22-i Nordzucker és társai ítélet (C-151/20, EU:C:2022:203, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), valamint az EUMSZ 102. cikk tekintetében: 2022. március 22-i bpost ítélet (C-117/20, EU:C:2022:202, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[39] Lásd ebben az értelemben: 2022. december 8-i Orde van Vlaamse Balies és társai ítélet (C-694/20, EU:C:2022:963, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[40] Lásd: EJEB, 1992. december 16., Niemietz kontra Németország (CE:ECHR:1992:1216JUD001371088, 31. pont); lásd még: 2015. június 18-i Deutsche Bahn és társai kontra Bizottság ítélet (C-583/13 P, EU:C:2015:404, 20. pont).

[41] Lásd ebben az értelemben a 2019/1 irányelv (32) preambulumbekezdését és 32. cikkét, amelyek az elektronikus üzeneteket a nemzeti versenyhatóság előtt elfogadhatónak tekintendő bizonyítékok közé sorolják.

[42] Lásd: 2020. július 16-i Nexans France és Nexans kontra Bizottság ítélet (C-606/18 P, EU:C:2020:571, 56–64. pont); 2020. január 30-i České dráhy kontra Bizottság ítélet (C-538/18 P és C-539/18 P, nem tették közzé, EU:C:2020:53, 101–104. pont).

csatolja az ügy irataihoz.[43] Hasonlóképpen az EJEB ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az ilyen intézkedések nem eleve kizártak a közigazgatási eljárások keretében, amennyiben a levelezés tiszteletben tartásához való jogba történő beavatkozás arányos a kitűzött jogszerű cél fontosságával.[44]

39. A fenti megfontolások fényében úgy vélem, hogy a Charta 7. cikkével nem ellentétes, ha a nemzeti versenyhatóság a versenyszabályok megsértésének vizsgálata keretében az üzleti vagy kereskedelmi helyiségeiben végzett helyszíni vizsgálat alá vont vállalkozás belső e-mail rendszerén keresztül váltott elektronikus üzeneteket átvizsgálja és lefoglalja, amennyiben ezek az e-mailek a helyszíni vizsgálat tárgya szempontjából relevánsak.

C. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésről

40. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy a Charta 7. cikkével ellentétes-e az, ha valamely nemzeti versenyhatóságnak az EUMSZ 101. vagy EUMSZ 102. cikk megsértése miatti vizsgálat keretében, a vállalkozás üzleti vagy kereskedelmi helyiségeiben végzett helyszíni vizsgálata során a vállalkozás alkalmazottai és vezetői között folytatott elektronikus levelezés lefoglalását olyan szerv engedélyezi, mint a portugál jog szerinti ügyészség, amelynek feladata az állam képviselete és a vádhatósági feladatok közérdekből történő ellátása, valamint az alkotmánnyal összhangban a demokratikus törvényesség védelme, és amely független.

41. E kérdés megválaszolásához mindenekelőtt röviden fel kell idézni az EJEB-nek és a Bíróságnak az üzlethelyiségekben végzett helyszíni vizsgálatra és lefoglalásra vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, hogy meghatározzuk az EJEE 8. cikke, illetve a Charta 7. cikke által biztosított védelmi szabályokat a különösen a társaságok levelezésének tiszteletben tartására vonatkozó jogba történő ilyen beavatkozással szemben.

42. Az EJEE 8. cikkével kapcsolatban először is emlékeztetni kell arra, hogy az EJEB ítélkezési gyakorlata azt mutatja, hogy az e cikk által biztosított védelem kiterjedhet bizonyos üzlethelyiségekre, és hogy az e helyiségekben végzett helyszíni vizsgálati és lefoglalási intézkedések beavatkozást jelentenek az érintett társaságok „lakásának” és „levelezésének” tiszteletben tartásához való jogába.[45] Az említett Bíróság mindazonáltal pontosította, amint azt már volt alkalmam megjegyezni, hogy szakmai vagy üzleti helyiségek vagy tevékenységek esetében a hatósági beavatkozás szélesebb körű lehet, mint más esetekben.[46] Ezen túlmenően az államnak a beavatkozás szükségességének megítélése során hagyott mérlegelési mozgástér szélesebb, ha az intézkedés jogi személyekre és nem magánszemélyekre irányul.[47] Meg kell jegyezni továbbá, hogy az EJEB vonatkozó ítéleteinek elemzése azt mutatja, hogy az EJEB a társaságok helyiségeiben végzett helyszíni vizsgálati és lefoglalási intézkedéseknek az EJEE 8. cikkének való megfelelését az eset összes releváns jogi és ténybeli körülményének átfogó értékelése alapján vizsgálja, így különösen az illetékes hatóságra ruházott hatáskörök terjedelme,

[43] Lásd ebben az értelemben: 2020. szeptember 24-i Prysmian és Prysmian Cavi e Sistemi kontra Bizottság ítélet (C-601/18 P, EU:C:2020:751, 58. és 59. pont); 2020. január 30-i České dráhy kontra Bizottság ítélet (C-538/18 P és C-539/18 P, nem tették közzé, EU:C:2020:53, 99. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[44] Lásd: EJEB, 2013. március 14., Bernh Larsen Holding AS és társai kontra Norvégia (CE:ECHR:2013:0314JUD002411708, 172–175. §), ahol az ügy adóellenőrzés céljából végzett helyszíni vizsgálatokra vonatkozott.

[45] Lásd: EJEB, 2023. április 4., UAB Kesko Senukai kontra Litvánia (CE:ECHR:2023:0404JUD001916219, 109. §, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[46] Lásd: EJEB, 1992. december 16., Niemietz kontra Németország (EC:ECHR:1992:1216JUD001371088, 31. §).

[47] Lásd: EJEB, 2014. október 2., Delta Pekárny A.S. kontra Cseh Köztársaság (EC:ECHR:2014:1002JUD000009711, 82. §, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

a beavatkozás körülményei és az érintett jogrendszer által biztosított különböző biztosítékok alapján,[48] amelyek közül különösen a hatékony utólagos bírósági felülvizsgálat lehetőségét[49] tekinti az említett Bíróság alapvető biztosítéknak.[50] Az EJEB azt is hangsúlyozta, hogy a beavatkozást a védett közérdek fontosságával szemben kell mérlegelni.[51] A 2014. október 2-i Delta Pekárny a.s. kontra Cseh Köztársaság ítéletben[52] a helyiségek versenyellenes magatartásokkal kapcsolatban történő helyszíni vizsgálatát illetően az EJEB kifejezetten kimondta, hogy a társaság helyiségeiben végzett házkutatások tekintetében a helyszíni vizsgálatra vonatkozó előzetes bírói engedély hiánya ellensúlyozható az ilyen vizsgálati intézkedés jogszerűségének és szükségességének utólagos bírósági felülvizsgálatával, feltéve hogy az ilyen felülvizsgálat a szóban forgó ügy sajátos körülményei között hatékony. Ez azt jelenti, hogy az érintett személyek mind ténylegesen, mind jogilag hatékony bírósági felülvizsgálatot kezdeményezhetnek a szóban forgó intézkedés és annak módja tekintetében, és abban az esetben, ha valamely jogellenesnek ítélt intézkedésre már sor került, a rendelkezésre álló jogorvoslat, illetve jogorvoslatok lehetővé teszik megfelelő jóvátétel nyújtását az érintett számára. Általánosságban, ami a jelen ügyet illeti, az EJEB ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy az EJEE 8. cikke által védett, a lakás sérthetetlenségéhez fűződő alapvető jog nem sérül a társaságok helyiségeiben végzett helyszíni vizsgálat esetén pusztán az előzetes bírói engedély hiánya miatt, amennyiben a visszaélések ellen megfelelő és elégséges biztosítékok, és különösen a szóban forgó intézkedések teljes körű utólagos bírósági felülvizsgálatának lehetősége rendelkezésre áll. Ugyanez vonatkozik a levelezés tiszteletben tartásához való jogra, amelyet e cikk garantál, mivel az EJEB ítélkezési gyakorlatában a céges közlések lefoglalásának kérdése szorosan kapcsolódik a társaság helyiségeiben végzett helyszíni vizsgálatok kérdéséhez.[53]

43. Ugyanezek az elvek megtalálhatók a Bíróságnak a Charta 7. cikkével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatában. Így a WebMind Licenses ítéletben, az elektronikus üzenetek büntetőeljárás keretében történő lefoglalásával kapcsolatban a Bíróság megállapította, hogy előzetes bírói engedély hiányában a közhatalomnak az e cikkben biztosított jogokba történő önkényes beavatkozásával szemben az egyéneket megillető védelem jogi keretet és szigorú korlátokat követel meg az ilyen lefoglalás tekintetében. Egyrészt leszögezte, hogy e lefoglalás csak akkor egyeztethető össze az említett 7. cikkel, ha a nemzeti szabályozás és gyakorlat megfelelő és kellő garanciákat nyújt a visszaélésekkel és önkényességgel szemben, másrészt pedig azt, hogy az előzetes bírói engedély hiánya bizonyos mértékig ellensúlyozható azzal a lehetőséggel, hogy az a személy, akivel szemben a lefoglalás történt, utólagosan kérheti a lefoglalás jogszerűségének és szükségességének bírósági felülvizsgálatát, amelynek a kérdéses eset sajátos körülményei között hatékonynak kell lennie.[54] Ami konkrétan a Bizottság vizsgálati hatáskörét illeti, a Bíróságnak már volt alkalma megállapítani, hogy az Európai Unión belül létrehozott rendszer megfelel az EJEE 8. cikke követelményeinek, ahogyan e cikket az EJEB értelmezte, illetve a Charta 7. cikke követelményeinek, és hogy az előzetes bírói engedély hiánya önmagában nem alkalmas arra, hogy a Bizottság által elrendelt helyszíni vizsgálati intézkedést jogellenessé tegye. A Bíróság különösen

[48] Lásd: EJEB, 2002. április 16., Colas Est és társai kontra Franciaország (CE:ECHR:2002:0416JUD003797197, 48. és 49. §), és különösen a társaságok levelezését illetően: EJEB, 2013. március 14., Bernh Larsen Holding AS és társai kontra Norvégia (CE:ECHR:2013:0314JUD002411708, 172–174. §); EJEB, 2022. június 23., Naumenco és Sia Rix Shipping kontra Lettország (CE:ECHR:2022:0623JUD005080514, 62. §); EJEB, 2023. április 4., UAB Kesko Senukai kontra Litvánia (CE:ECHR:2023:0404JUD001916219, 113. és 118. §, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[49] Lásd: EJEB, 2023. április 4., UAB Kesko Senukai kontra Litvánia (CE:ECHR:2023:0404JUD001916219, 113. és 117. §, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[50] Lásd ebben az értelemben: 2015. június 18-i Deutsche Bahn és társai kontra Bizottság ítélet (C-583/13 P, EU:C:2015:404, 32. pont).

[51] Lásd: EJEB, 2013. március 14., Bernh Larsen HoldingAS és társai kontra Norvégia (CE:ECHR:2013:0314JUD002411708, 174. pont).

[52] EC:ECHR:2014:1002JUD000009711, 86. és 87. §, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Ugyanebben az értelemben lásd: EJEB, 2017. január 19., Posevini kontra Bulgária (CE:ECHR:2017:0119JUD006363814, 84. §).

[53] Lásd: Útmutató az EJEE 8. cikkéhez, „A magán- és családi élet, a lakás és a levelezés tiszteletben tartásához való jog”, 2022, 602. pont.

[54] Lásd ezen ítélet 77. és 78. pontját.

hangsúlyozta, hogy az 1/2003 rendelet 20. cikke egyrészt jogi keretet biztosít e jogkörök számára, másrészt szigorú korlátokat szab e jogkörök gyakorlásának, és a (8) bekezdésében kifejezetten kimondja, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik a Bizottság által elfogadott helyszíni vizsgálati határozat jogszerűségének felülvizsgálatára, amely felülvizsgálat mind jogi, mind ténybeli kérdésekre kiterjed, tehát teljes körű. [55]

44. Márpedig a Charta 7. cikke által biztosított védelmi szint a Bíróság értelmezése szerint egyértelműen vonatkozik a nemzeti versenyhatóságok által az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alkalmazása során végzett helyszíni vizsgálatra és lefoglalásra vonatkozó jogkörök gyakorlására. [56]

45. Így a jelen indítvány 42. és 43. pontjában kifejtettekre tekintettel azt a következtetést kell levonni, hogy a Charta 7. cikkével nem ellentétes valamely tagállam azon szabályozása, amely értelmében az EUMSZ 101. vagy EUMSZ 102. cikk állítólagos megsértésének vizsgálata során a nemzeti versenyhatóság előzetes bírói engedély nélkül vizsgálhatja át és foglalhatja le az olyan elektronikus üzeneteket, amelyek tartalma a helyszíni vizsgálat tárgyához kapcsolódik, feltéve hogy e hatóság jogköreinek szigorú jogi kerete, valamint a visszaélések és az önkényesség elleni megfelelő és elégséges biztosítékok, különösen a szóban forgó intézkedések teljes körű utólagos bírósági felülvizsgálata biztosított.

46. E következtetés azonban nem elegendő ahhoz, hogy teljes választ adjon az előterjesztő bíróság által feltett kérdésre. E kérdést ugyanis más oldalról is meg kell közelíteni, és meg kell vizsgálni, hogy az uniós joggal ellentétes-e az, hogy valamely tagállam az alapügyekhez hasonló körülmények között a Charta 7. cikkében biztosított, a kapcsolattartás tiszteletben tartásához fűződő alapvető jog védelmének magasabb nemzeti szintjét alkalmazza, mint amit a Bíróság által értelmezett e rendelkezés előír, különösen azáltal, hogy a nemzeti versenyhatóságnak előzetes bírói engedélyt kell kérnie ahhoz, hogy valamely társaság helyiségeiben helyszíni vizsgálatokat és lefoglalásokat végezzen.

47. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a Charta az alapvető jogok európai védelme rendszerének részét képezi, amely egymással párhuzamosan működő, több szintből áll, egyrészt a nemzetközi jog szabályaiból és egyezményeiből, ideértve különösen az EJEE-t, másrészt a nemzeti alkotmányokból. Ebben az összefüggésben a Charta 53. cikke azt hivatott tisztázni, hogy a Charta nem használható fel a nemzetközi jog, az uniós jog vagy a tagállamok joga által biztosított alapvető jogok védelmi szintje bármilyen szűkítésének igazolására. Az alapvető jogok tagállami alkotmányjog által biztosított védelme tehát elvben együtt létezhet a Charta által biztosított védelemmel, és kiegészítheti azt. [57]

48. A Bíróság ugyanis többször megállapította, hogy amennyiben a nemzeti rendelkezés vagy intézkedés – olyan helyzetben, amelyben a tagállamok eljárását nem teljes egészében az uniós jog határozza meg – a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében az uniós jogot hajtja végre, a nemzeti hatóságok és bíróságok továbbra is jogosultak az alapvető jogok védelmével kapcsolatos

[55] Lásd ebben az értelemben: 2015. június 18-i Deutsche Bahn és társai kontra Bizottság ítélet (C-583/13 P, EU:C:2015:404, 29–36. pont); lásd még: 2013. szeptember 6-i Deutsche Bahn és társai kontra Bizottság ítélet (T-289/11, T-290/11 és T-521/11, EU:T:2013:404, 74–100. pont); annak lehetőségéről, hogy a Bizottság helyszíni vizsgálati intézkedéseivel szemben rendelkezésre álló összes jogorvoslati eszköz ellensúlyozhatja az előzetes bírósági felülvizsgálat hiányát, lásd még: 2023. március 9-i Les Mousquetaires és ITM Entreprises kontra Bizottság ítélet (C-682/20 P, EU:C:2023:170, 57. és azt követő pontok).

[56] Az uniós versenyjog alkalmazása a párhuzamos hatáskörök rendszerén alapul, amelynek keretében mind a Bizottság, mind a nemzeti versenyhatóságok alkalmazhatják az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikket (lásd: 2017. november 23-i Gasorba és társai ítélet, C-547/16, EU:C:2017:891, 23. pont). E hatáskörök gyakorlása során e hatóságok kötelesek betartani a Chartát, és különösen annak 7. cikkét a helyszíni vizsgálati jogkörök tekintetében.

[57] Lásd ebben az értelemben különösen: 2023. július 24-i Lin ítélet (C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, 115. pont).

nemzeti követelményeket alkalmazni, feltéve hogy e követelmények alkalmazása nem veszélyezteti sem a Charta által biztosított védelem szintjét, ahogyan azt a Bíróság értelmezte, sem pedig az uniós jog elsőbbségét, egységességét és tényleges érvényesülését. [58]

49. Az alapvető jogok védelmére vonatkozó nemzeti követelmények alkalmazásának tehát három korlátja van azokon a területeken, ahol a Charta alkalmazandó.

50. Először is, az ilyen alkalmazás azt feltételezi, hogy a szóban forgó helyzetet nem szabályozza kimerítően az uniós jog. Ami konkrétan valamely irányelv rendelkezéseinek tagállamok általi végrehajtását illeti, az alkalmazás csak akkor képzelhető el, ha ezen irányelv nem valósít meg teljes harmonizációt. [59]

51. A jelen ügyben egyrészt meg kell jegyezni, hogy az 1/2003 rendelet 20. cikke kizárólag a Bizottság vizsgálati jogköreit hivatott szabályozni, és sem a szövegéből, sem a szövegkörnyezetéből, sem a céljából nem következik, hogy azt a nemzeti versenyhatóságokra is alkalmazni kívánják. [60] Másrészt a 2019/1 irányelv – feltételezve, hogy az alapügyek tárgyát képező tényállásokra alkalmazható – nem törekszik a versenyhatóságoknak az üzlethelyiségekben végzett helyszíni vizsgálatokkal és a lefoglalásokkal kapcsolatos hatáskörére vonatkozó tagállami jogszabályok teljes körű közelítésére, különösen az ilyen intézkedések foganatosításáról szóló határozatok érvényességének feltételei tekintetében. E feltételek tehát a tagállamok hatáskörébe tartoznak, amelyek főszabály szerint szabadon alkalmazhatják a saját jogrendszerükben előírt alkotmányos garanciákat az ilyen intézkedésekből eredő beavatkozásokra, ideértve az előzetes bírói engedély szükségességét is, feltéve hogy az uniós jogot tiszteletben tartják. A 2019/1 irányelv – (31) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett – 6. cikkének (3) bekezdése egyébként kifejezetten úgy rendelkezik, hogy ezen cikk nem sérti a nemzeti jogban foglalt azon követelményeket, amelyek a nemzeti igazságügyi hatóság által az ilyen helyszíni vizsgálatok elvégzéséhez adott előzetes felhatalmazásra vonatkoznak. [61]

52. Másodszor, az alapvető jogok védelmére vonatkozó nemzeti követelmények alkalmazása nem veszélyeztetheti a Charta által biztosított védelem szintjét. Az Unió jogrendjében a Charta meghatározza az általa elismert jogok és szabadságok védelmének minimális szintjét, így sem az Unió intézményei, szervei, hivatalai vagy ügynökségei, sem a tagállamok az uniós jog végrehajtása során nem nyújthatnak alacsonyabb szintű védelmet.

53. A jelen esetben tehát egy tagállam rendelkezhet úgy, hogy a levelezés tiszteletben tartásához való alapvető jogot garantáló nemzeti alkotmányos rendelkezésekkel összhangban az EUMSZ 101. vagy EUMSZ 102. cikk megsértésének vizsgálatával összefüggésben valamely vállalkozás üzlethelyiségeiben végzett helyszíni vizsgálat során az elektronikus üzenetek nemzeti versenyhatóság általi átvizsgálását és lefoglalását előzetesen engedélyeznie kell az igazságügyi hatóságnak, függetlenül attól, hogy e hatóság a vádhatósági feladatok közérdekből történő ellátásáért felelős ügyészség vagy a vizsgálóbíró, feltéve hogy azok a biztosítékok, amelyek az ezen intézkedésekből eredő, az említett alapvető jogba való beavatkozást övezik, ideértve az érintett személyek rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket is, összességükben elérik az említett jognak legalább a Chartának a Bíróság által értelmezett 7. cikke által garantált védelmi szintjét.

[58] Lásd: 2019. július 29-i Spiegel Online ítélet (C-516/17, EU:C:2019:625, 21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Lásd ugyanebben az értelemben: 2023. július 24-i Lin ítélet (C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, 110. pont) és legutóbb, 2024. január 9-i Unitatea Administrativ Teritorială Județul Brașov végzés (C-131/23, EU:C:2024:42, 81. pont).

[59] Lásd: 2019. július 29-i Funke Medien NRW ítélet (C-469/17, EU:C:2019:623, 33. pont).

[60] Lásd analógia útján: 2021. január 21-i Whiteland Import Export ítélet (C-308/19, EU:C:2021:47, 35–38. pont).

[61] Megjegyzem, hogy a tagállamok mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek azokban az esetekben is, amikor a 2019/1 irányelv előírja, hogy előzetes engedély szükséges: lásd az ezen irányelv (34) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 7. cikkének (2) bekezdését.

54. Harmadszor, az alapvető jogok védelmére vonatkozó nemzeti követelmények alkalmazása nem veszélyeztetheti az uniós jog elsőbbségét, egységességét és tényleges érvényesülését.[62] E tekintetben a Bíróság elutasította a Charta 53. cikkének minden olyan értelmezését, amely szerint a Charta általános jelleggel lehetővé teszi a tagállam számára, hogy e jogoknak az alkotmánya által biztosított magasabb védelmi szintjét alkalmazza, és adott esetben megakadályozza az uniós jogi rendelkezések alkalmazását.[63] Az, hogy egy tagállam alkalmazhatja-e azon saját alkotmányos garanciáit az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk megsértése miatti vizsgálattal összefüggésben végzett helyszíni vizsgálat és lefoglalás tekintetében, amelyek a levelezés tiszteletben tartásához való alapvető jognak a Charta által biztosítottnál magasabb védelmi szintjét biztosítanák, különösen attól függ, hogy az ilyen alkalmazás veszélyeztetheti-e az Unión belüli versenyellenes magatartások visszaszorításának hatékonyságát. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy a Bíróság már többször megállapította, hogy a tagállami versenyhatóságok és bíróságok kötelesek az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikket alkalmazni olyan esetekben, amikor a tényállás az uniós jog hatálya alá tartozik, és biztosítaniuk kell az említett cikkek közérdekből történő tényleges alkalmazását.[64]

55. Márpedig az a körülmény, hogy valamely tagállam alkotmánya szerint – ahogyan azt ezen állam alkotmánybírósága értelmezte – a nemzeti versenyhatóság által a versenyellenes magatartással gyanúsított vállalkozás helyiségeiben végzett helyszíni vizsgálatok során akár a megnyitott/olvasott elektronikus üzenetek átvizsgálását és lefoglalását is előzetesen engedélyeznie kell a vizsgálóbírónak, önmagában nem alkalmas arra, hogy megkérdőjelezze az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk tényleges alkalmazását. Amint azt ugyanis a jelen indítvány 51. pontjában már megállapítottam, a 2019/1 irányelvből egyértelműen kitűnik, hogy az uniós jogalkotó szándéka szerint a nemzeti versenyhatóságok helyszíni vizsgálati jogkörének gyakorlása kapcsán az igazságügyi hatóság általi előzetes engedélyezésre szolgáló mechanizmus létrehozása a tagállamok hatáskörébe tartozik, és egyébként ezen említett irányelv 6. cikkének (3) bekezdése kifejezetten előírja, hogy a tagállamok rendelkezhetnek ilyen engedélyezésről.

56. A portugál versenyhatóság előadja, hogy a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság) értelmezése nem csupán az alapeljárások tárgyát képező helyszíni vizsgálatok során lefoglalt elektronikus üzenetek bizonyítékként való felhasználásának lehetőségét kérdőjelezi meg, hanem azzal a kockázattal is jár, hogy az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk megsértését megállapító végleges határozatok érvénytelenné válnak, mivel e hatóság az elmúlt tíz évet felölelő időszakban jogellenesen szerezte meg azokat a bizonyítékokat, amelyekre támaszkodott. Ez az értelmezés tehát megakadályozná az uniós versenyszabályok tényleges alkalmazását.

57. E tekintetben megjegyzem, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nemcsak azt mulasztotta el, hogy e kérdéssel kapcsolatban megkérdezze a Bíróságot, hanem nem bocsátotta a Bíróság rendelkezésére azokat az információkat sem, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a Bíróság értékelni tudja a 2023. évi ítéletek hatályát és időbeli hatályuk terjedelmét, valamint az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk megsértését megállapító, a portugál versenyhatóság által elfogadott végleges határozatokra gyakorolt esetleges hatásukat.

58. E körülményekre tekintettel a következő néhány gondolatra szorítkozom.

[62] Lásd ebben az értelemben: 2013. február 26-i Melloni ítélet (C-399/11, EU:C:2013:107, 60. pont).

[63] Lásd: 2013. február 26-i Melloni ítélet (C-399/11, EU:C:2013:107, 56. pont).

[64] Lásd: 2011. június 14-i Pfleiderer ítélet (C-360/09, EU:C:2011:389, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); ugyanebben az értelemben lásd még: 2024. január 18-i Lietuvos notarų rūmai és társai ítélet (C-128/21, EU:C:2024:49, 108. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

59. Az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alkalmazására irányuló nemzeti közigazgatási eljárásokban a bizonyításfelvétel feltételeire és a bizonyítékok felhasználására vonatkozó szabályok – az uniós jog erre vonatkozó rendelkezéseinek hiányában – a tagállamok hatáskörébe tartoznak.[65] Így valamely tagállam az alapeljárásokhoz hasonló körülmények között rendelkezhet úgy, hogy a versenyhatóság által az e tagállam alkotmánya által előírt előzetes bírói engedély hiányában végzett helyszíni vizsgálati intézkedések során gyűjtött bizonyítékokat – az alkotmánybírósága ezen intézkedések végrehajtását követően adott értelmezésének megfelelően – kizárja az ilyen eljárásból.[66]

60. Bár az ilyen szabályok megállapítása és alkalmazása a tagállamok hatáskörébe tartozik, e hatáskörüket az uniós joggal és különösen a tényleges érvényesülés elvével összhangban kell gyakorolniuk. Így nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé az uniós jog alkalmazását, és különösen a versenyjog területén biztosítaniuk kell, hogy az általuk megállapított vagy alkalmazott szabályok ne veszélyeztessék az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk tényleges alkalmazását, amelyet a nemzeti versenyhatóságok közérdekből kötelesek biztosítani.[67]

61. Márpedig a jelen esetben a kérdést előterjesztő bíróságnak egyrészt a 2023. évi ítéletekből levonandó következtetések értékelése során véleményem szerint figyelembe kell vennie az uniós versenyszabályok tényleges alkalmazása biztosításának szükségességét, oly módon, hogy él a nemzeti jog által biztosított valamennyi lehetőséggel – ideértve adott esetben azt is, hogy az alapügyekhez hasonló körülmények között az előzetes bírói engedély hiányát utólagos bírósági felülvizsgálattal orvosolja – annak érdekében, hogy biztosítsa e szabályok be nem tartásának szankcionálását.

62. Másrészt az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk teljes érvényesülése érdekében a portugál bíróságokat arra lehetne késztetni, hogy ne alkalmazzanak olyan nemzeti szabályt, amely visszaható hatályúnak ismeri el a 2023. évi ítéletekben elfogadott értelmezést, ami azzal a következménnyel járna, hogy megkérdőjelezné az érintett vállalkozások felelősségét azokban az esetekben, amikor az uniós versenyjogi jogsértést a portugál versenyhatóság véglegesen megállapította, ami az ilyen jogsértések büntetlenségének rendszerszintű kockázatát teremtené meg.[68]

V. Végkövetkeztetés

63. A fenti megfontolások összességére tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (versenyjogi, szabályozási és felügyeleti bíróság, Portugália) által a C-258/23–C-260/23. sz. egyesített ügyek mindegyikében előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdést a következőképpen válaszolja meg:

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes valamely tagállam azon szabályozása, amely értelmében az EUMSZ 101. vagy EUMSZ 102. cikk megsértésének vizsgálatával összefüggésben valamely vállalkozás helyiségeiben végzett helyszíni

[65] Sem az 1/2003 rendelet, sem a 2019/1 irányelv – annak 32. cikke kivételével, amely a nemzeti versenyhatóság előtt elfogadható bizonyítékok típusaira vonatkozik – nem tartalmaz erre vonatkozó rendelkezéseket.

[66] Egy ilyen szabály egyébként csupán a törvényesség, a jogállamiság és az alapvető jogok elvének tiszteletben tartásából eredő követelményeket tükrözné; lásd analógia útján: 2019. január 17-i Dzivev és társai ítélet (C-310/16, EU:C:2019:30, 38. pont); lásd még: WebMindLicences ítélet, 80–89. pont.

[67] Lásd: 2021. január 21-i Whiteland Import Export ítélet (C-308/19, EU:C:2021:47, 46. pont).

[68] Lásd analógia útján: 2023. július 24-i Lin ítélet (C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, 111–124. pont és a rendelkező rész 1. pontja). Lásd még analógia útján: 2021. január 21-i Whiteland Import Export ítélet (C-308/19, EU:C:2021:47, 53. pont).

vizsgálat során a nemzeti versenyhatóság előzetes bírói engedély nélkül vizsgálhatja át és foglalhatja le az olyan elektronikus üzeneteket, amelyek tartalma a helyszíni vizsgálat tárgyához kapcsolódik, feltéve hogy e hatóság jogköreinek szigorú jogi kerete, valamint a visszaélések és az önkényesség elleni megfelelő és elégséges biztosítékok, különösen a szóban forgó intézkedések teljes körű utólagos bírósági felülvizsgálata biztosított.